

Dr.sc. Dževad Burgić
Dr.sc. Naida Bikić
Amela Bogilović, MA

MIŠLJENJA RODITELJA O ULOZI I ZNAČAJU DOMAĆE ZADAĆE U NIŽIM RAZREDIMA RAZREDNE NASTAVE

Sažetak¹

Domaća zadaća predstavlja neraskidivu vezu između učitelja, učenika i njihovih roditelja. Zahvaljujući domaćoj zadaći roditelji mogu vidjeti šta njihova djeca uče u školi, a učenici kroz izradu domaće zadaće trebaju razviti osjećaj odgovornosti i sticati radne navike. U istraživanju čiji su rezultati izloženi u ovom radu, ispitana su mišljenja roditelja o ulozi i značaju domaće zadaće u nižim razredima osnovne škole. Također, ovim istraživanjem se željelo ispitati mišljenje roditelja o planiranju, organizovanju i vrednovanju domaće zadaće od strane učitelja, te u kojoj mjeri zaposleni, odnosno nezaposleni, roditelji učestvuju u izradi domaće zadaće sa svojom djecom. Mnogo je pozitivnih činjenica koje u ovom kontekstu mogu opravdati ulogu i značaj domaćih zadataka.

Ključne riječi: domaća zadaća, učitelji, učenici i roditelji.

Uvod

Uvidom u literaturu nailazimo na oprečna mišljenja o značaju domaće zadaće. Međutim, više je onih koji smatraju da je zadavanje domaće zadaće učenicima potrebno, ali da treba biti sastavljena od zadataka koji učenici sigurno mogu uraditi sami kod kuće. U ovom radu, osim naglašavanja uloge i značaja domaće zadaće, želimo ispitati mišljenja roditelja o značaju domaćeg rada. Pogotovo zbog činjenice da učenici na početku svog školovanja, kada ne znaju ni čitati ni pisati, trebaju pomoć i podršku svojih roditelja. Također, neka međunarodna istraživanja pokazuju da učenici koji imaju podršku kod kuće imaju bolji uspjeh i postižu bolje rezultate.

Značaj, uloga i didaktičke vrijednosti domaće zadaće

Domaći radovi su aktivnosti učenika koje proizlaze iz svakodnevnih obaveza prema radu u školi, doprinose ostvarivanju nastavnih zadataka, ali se izvođe izvan školskog rada (Poljak, 1990). Posebnu pažnju kod zadavanja domaće zadaće, koja se u pravilu daju na kraju nastavnog časa, treba dati jasnoj formulaciji zadataka, uputiti učenike na tehnike rješavanja, jer je jako važno da učenik bude spreman da samostalno riješi istu. Organizacija domaće zadaće treba da obuhvata zadavanje zadaće, samostalno izvršavanje rada kod kuće i provjeravanje rezultata u školi. Projektovanje domaćeg zadatka zahtjeva od nastavnika da razmotri svrhu, formu i druge elemente zadatka koji će angažovati učenike i pomoći im da uspiju u rješavanju istog. Zadatak ne smije odražavati samo nastavnikovo znanje o planu i programu, nego i njegovu sposobnost da uoči razumijevanje, vještinu, sposobnost i potrebe njegovih učenika

¹Ovaj rad je dio istraživačkog-master rada A.Bogilović: „Uloga i značaj domaće zadaće u nižim razredima razredne nastave“, Pedagoški fakultet, Sarajevo 2016.

(Epstein, 2011). Odnosno, zadavanje domaće zadaće ne smije biti formalno, već pažljivo pripremljeno i dovoljno osmišljeno. Najbolje je kada su zahtjevi nešto malo iznad individualnih mogućnosti učenika. Tako npr. zadatak sa poznatim elementima, ali formulisan na drugi način ne dopušta učeniku da pri rješavanju primijeni poznate šeme, da ga rješava šablonski. Ovakvi zahtjevi i situacije su najpogodnije za umni napor i razvitak.

Učitelj treba da organizuje roditeljske sastanke na kojima će iznasti svoje stavove i ideje o tome kako roditelji mogu da pomognu svojoj djeci. Tim sastancima roditelji će više biti upućeni u sami značaj domaće zadaće i imat će bolji pristup djeci prilikom njene izrade.

Jako je važno, od početka školovanja, navikavati djecu da je domaća zadaća njihova obaveza i da je moraju redovno i kvalitetno izvršavati. U početku s djetetom roditelji trebaju pregledati sve udžbenike i sveske kako bi se dijete prisjetilo šta ima za zadaću. Dobro je biti u kontaktu s drugom djecom iz razrednog odjeljenja i njihovim roditeljima, tako da se povremeno može provjeriti što dijete ima za zadaću.²

Domaći rad treba da bude vremenski i pravilno doziran, što je teško postići zbog individualnog radnog tempa učenika, ali se donekle može realizovati individualizacijom zadataka. Za učenike mlađih razreda osnovne škole optimalnim se smatra vrijeme od 30 minuta do jednog sata, a za starije do polovine vremena dnevne školske nastave (Potkonjak, Simsleša, 1989). Jedna od važnijih komponenti je evaluacija domaće zadaće od strane nastavnika koja mora biti kontinuirana, jer u suprotnom dolazi do neizvršavanja iste od strane učenika. Temeljitim pregledom formira se kod učenika uvjerenje da učitelj misli na njihove domaće zadaće, te da će ih prije ili kasnije temeljito pregledati (Poljak, 1990). Provjeri ili pregledu domaćeg rada po pravilu se pristupa u uvodnom dijelu časa. Učitelj treba da pita učenike da li su uradili zadaću i na kakve su poteškoće u njenoj izradi naišli. Ako je više učenika naišlo na istu teškoću i nisu bili u stanju da riješe zadatak, učitelj mora obavezno da objasni taj zadatak ili dio zadatka i da zahtjeva da se on uradi za sljedeći čas. Ako je cilj zadaće bio povezivanje starog gradiva sa novim koje se obrađuje na datom času, onda učitelj treba iskoristiti komponente zadaće vezane za novo gradivo i tražiti od učenika da prezentiraju te dijelove zadaće (Sokol, 2005). Naravno, i roditeljima je važno da se domaće zadaće njihove djece redovno pregledaju, što i jeste jedno od pitanja kojim se ovaj rad bavi.

Pri zadavanju domaće zadaće treba voditi računa: da je u skladu s uzrastom pojedinog djeteta i njegovim sposobnostima, o učenikovim obavezama poslije nastave, o tehnologiji kao što su računari i internet, pazeći da učenici koji nemaju pristup ovoj tehnologiji nisu time oštećeni, da je pregledana na vrijeme i detaljno, kako bi učenici redovno dobijali povratnu informaciju.³

Roditelji mogu pomoći djeci u izradi domaće zadaće tako što će:

- a) pokazati interes za domaću zadaću;
- b) osigurati, ako je moguće, djetetu mjesto za učenje i izradu domaće zadaće;
- c) ohrabrivati i podržavati dijete u nastojanju da izrade zadaće;
- d) obavijestiti nastavnike ukoliko postoji bilo kakav razlog za zabrinutost zbog vrste zadaće i odnosa djeteta prema zadaći.

²www.osmaosnovnail.edu.ba, kako pomoći djetetu u učenju i pisanju domaćih zadaća, 2016.

³www.os-vnazor-pribislavec.skole.hr, Vodič za pisanje domaće zadaće, 2016. g.

Roditelji nikako ne bi smjeli raditi djeci zadaće, nego im biti podrška u smislu uočavanja eventualnih grešaka i sugerisanju ispravke istih i poticanju da ih samostalno isprave na način što će ponovo uraditi zadatke koji su urađeni u školi i slično. Također, postoji opasnost da će roditelji „zbuniti decu koristeći drugačije tehnike objašnjavanja nego nastavnik“ (Cooper, Valentine, 2001).

Rad na domaćoj zadaći je jedna od rijetkih obaveza djece i jako je važno učiti dijete da izvršava svoje dužnosti i obaveze, a većina roditelja zna da je njihova dužnost provjeriti da li je dijete napisalo domaću zadaću. Ovdje do izražaja dolazi partnerski odnos između roditelja i škole, koji se u nekim zemljama ističe kao ključan u reformi obrazovanja, jer uključenost roditelja u obrazovanje djece je jedan od ključnih odrednica školskog uspjeha. Ukoliko djeca imaju problema sa domaćim zadacima, učitelj i roditelji bi trebali zajedno pronaći rješenje koje bi vodilo do što boljih rezultata. Obje strane rade na istom cilju – kako pomoći djetetu da pokaže ono najbolje, a međusobna komunikacija je odličan način da se to postigne.⁴ Većina provedenih istraživanja ukazuje na postojanje pozitivnog utjecaja domaće zadaće na učenička postignuća. Učenici koji redovno pišu domaću zadaću iz matematike vjerojatnije će postići bolji uspjeh, odnosno imati bolje ocjene iz matematike. Na učitelju ostaje da učenike ocjeni po znanju (pisanim i usmenim provjerama), a ne da pogađada li je učenik prepisao ili samostalno riješio domaću zadaću.⁵

Metodologija istraživanja

Problem, predmet i cilj istraživanja

Predmet istraživanja u ovom radu *ispitati mišljenje roditelja o planiranju, organizovanju i vrednovanju domaće zadaće od strane učitelja, te u kojoj mjeri roditelji učestvuju u izradi domaće zadaće sa svojom djecom* kao i odnos roditelja prema domaćoj zadaći iz matematike.

Istraživanje je provedeno u četiri osnovne škole među roditeljima čija djeca pohađaju I, II i III razred devetogodišnje osnovne škole na području Kantona Sarajevo. Rezultati ovog istraživanja bi trebali ukazati na značaj domaće zadaće i njen uticaj na stvaranje radnih navika učenika. Također, ovo istraživanje trebalo bi dati odgovor na pitanje kako i na koji način prilagoditi domaću zadaću individualnim karakteristikama učenika i kako pomoći roditeljima da kontrolišu izradu domaćih zadaća.

Hipoteze i podhipoteze istraživanja

H₀ (Generalna hipoteza) Domaća zadaća iz matematike je potrebna učenicima kako bi se intelektualno razvijali i jačali svoje radne navike, te postajali samostalniji u izvršavanju svojih školskih obaveza.

H₁-Roditelji često imaju teškoća radeći sa djecom domaću zadaću kod kuće, te smatraju da učitelji daju previše obimne i kompleksne domaće zadaće iz matematike.

H₂-Roditelji smatraju da je rješavanje domaćih zadaća sa djecom ima i pozitivnih učinaka na učenike i njihovo obrazovanje.

⁴<http://blog.novakdjokovicfoundation.org/sr/edukacija/deca-i-domaci-zadaci/>

⁵<https://www.skolskiportal.hr/clanak/905-domacu-zadacu-ne-treba-ukinuti/>

Metode, tehnike i instrumenti istraživanja

Metode naučnog saznanja koje su korištene u ovom istraživanju su analitičke i sintetičke. Na osnovu korištenih instrumenata istraživanja analizirat će se, utvrditi i interpretirati mišljenja roditelja o odgojno-obrazovnoj ulozi i značaju domaćih zadataka u realizaciji nastave matematike. Istraživanjem će se utvrditi nivo povezanosti opterećenosti učenika domaćim zadacima, motivacijom za učenje nastavnih sadržaja i optimalnu opterećenost učenika domaćim zadacima te o učešću roditelja pri izradi domaćih zadataka.

Rezultati ovog istraživanja trebali bi pokazati koliko se treba raditi na reformi škole i primjeni novih metodičkih modela rada koji su djelotvorni i primjereni razvojnim mogućnostima učenika, njihovim interesima i potrebama, ali i metodičkom znanju te kreativnosti učitelja, kako bi nastavni proces bio što uspješniji i kako bi se olakšala svakidašnja borba roditelja i djece oko izvršavanja domaćih zadataka.

Društvena opravdanost ovog istraživanja se ogleda u činjenici da roditelji i učitelji nađu kompromis koji će olakšati izradu domaćih zadataka te omogućiti roditeljima da sa svojom djecom provode više vremena u druženju nego izvršavanju domaćih zadataka.

Interpretacija i diskusija rezultata istraživanja

U okviru istraživanja koje se odnosilo na mišljenje roditelja o ulozi i značaju domaćih zadataka u nižim razredima razredne nastave krenuli smo od problema koji su prethodili postavljanju podhipoteza, a to su da utvrdimo da li su roditelji previše opterećeni svakodnevnim problemima oko domaćih zadataka iz matematike. Roditelji su imali zadatak da iskažu svoje mišljenje pomoću Likertove skale stavova za roditelje, a ukupan uzorak roditelja je N=104, među kojima 39 roditelja učenika prvih razreda, 22 roditelja učenika drugih razreda i 43 roditelja učenika trećih razreda.

Među uzorkom od 104 roditelja je više roditelja sa muškom djecom tj. njih 56,7 % u odnosu na 43,3% roditelja sa ženskom djecom. Također, 80,8% roditelja su sa SSS, a ostatak sa VSS.

U obradi podataka korišten je statistički paket IBM SPSS Statistics 23. Nakon statističke obrade podataka došli smo do sljedećih podataka.

Kada se govori o domaćoj zadaći ili školskim obavezama općenito, uvijek se naglašava učenika volja i želja za napredovanjem, a pogotovo kada je matematika u pitanju. Roditelji učenika, prema rezultatima istraživanja misle da njihova djeca sa radošću rade domaću zadaću pozitivna je činjenica koja pokazuje da su samo 1,9 % ispitanih roditelja odgovorili da njihova djeca nerado rade domaću zadaću iz matematike. Također, ovi rezultati pokazuju da učenici u početnoj nastavi matematike nemaju problema, već da se ti problemi javljaju kasnije tokom predmetne nastave jer taj „prelaz“ najčešće učenicima stvara više problema i tek tada dolaze pravi problemi za roditelje kod kuće.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da su roditelji zadovoljni količinom domaćih zadataka koja je postavljena pred njihovu djecu. Samo 11,5 % roditelja mišljenja je da su domaći zadaci prezahtjevni i da djeci treba više slobodnog vremena. Rezultati sličnih provedenih istraživanja variraju, odnosno većina roditelja smatra da njihova djeca uče dok rade svoju domaću zadaću, dok je manji broj roditelja koji misle da njihova djeca ne nauče mnogo radeći domaću zadaću. Također su zanimljivi rezultati da 20,2 % ispitanih roditelja ima neodređeni stav, što je i razumljivo, jer učitelji nekada daju domaći zadaci koje i nemaju svrhu u vježbavanju usvojenog

gradiva na časovima. Ovim rezultatima potvrđujemo dio naše podhipoteze da učitelji ponekad zadaju domaću zadaću iz matematike radi forme i kao takva ona ne pomaže učenicima da bolje usvoje gradivo.

Jedna od pozitivnih činjenica, a koja ide u prilog domaćoj zadaći jeste da učenici dok rade domaću zadaću postaju samostalni. Rezultati pokazuju da 73,1 % roditelja smatraju da domaća zadaća iz matematike pomaže djeci da postanu samostalni, dok 26,9 % roditelja su još uvijek neodređeni prema ovom problemu. Ovim smo potvrdili našu podhipotezu da roditelji provode mnogo vremena u izradi domaće zadaće sa djecom, ali da nisu za ukidanje iste, jer bez obzira na sve probleme koji se javljaju, domaća zadaća ima pozitivan učinak na cjelokupni razvoj djeteta.

Danas je sve više roditelja, prema ovom istraživanju čak 74,0%, koji smatraju da imaju dovoljno znanja kako bi mogli pomoći svojoj djeci oko izvršavanja domaćih zadataka iz matematike. Ovo mišljenje roditelja možemo povezati sa činjenicom da je sve više roditelja koji su sa visokom stručnom spremom tj. sa adekvatnim znanjem o obrazovanju što im olakšava rad kod kuće sa djecom. Za učitelje je domaća zadaća iz matematike jako važna, jer tako prate kontinuitet rada svojih učenika, njihovo napredovanje, ali i probleme sa kojima se susreću. Učenici ne moraju biti savršeni matematičari, ali učitelj u svakom učeniku može pobuditi ljubav prema matematici i obavezama koje proističu iz toga kao što je izrada domaćih zadaća. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da roditelji smatraju da je domaća zadaća iz matematike važna učenicima i da je važan dio cjelokupnog obrazovnog sistema. Kako bi učenici u potpunosti usvojili sadržaje iz matematike propisane Nastavnim planom i programom jako je bitno da sadržaje koje usvoje na nastavnim časovima vježbaju i kod kuće. U nižim razredima razredne nastave rezultati tog rada su vidljivi i oni su temelj na koji kasnije u starijim razredima dolaze drugi kompleksniji sadržaji. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da 43,3 % ispitanih roditelja nema konkretno mišljenje o tome trebaju li djeca raditi dodatne zadatke iz matematike bez obzira na domaću zadaću. Međutim, to nekako može opravdati činjenica da se ovdje radi o nižim razredima razredne nastave pa zbog toga roditelji na neki način smatraju da te „lakše“ sadržaje nije potrebno dodatno uvježbavati za razliku od kompleksnijih sadržaja u starijim razredima razredne nastave.

Praksa je pokazala da se roditelji ponekad žale govoreći kako njihova djeca imaju previše obaveza i da zbog toga nemaju vremena za neke druge slobodne aktivnosti. Međutim, rezultati ovog istraživanja pokazuju da roditelji smatraju da njihova djeca imaju sasvim dovoljno vremena (69,2%) za domaću zadaću iz matematike. Roditelji djece nižih razreda razredne nastave opravdanim smatraju činjenicu da moraju podsjetiti svoje dijete da završi domaću zadaću iz matematike i da dok ne nauči čitati i pisati pročitaju im zahtjeve zadatka i pomognu im da dođu do rješenja.

Povratna informacija o izradi domaće zadaće je jako bitna, jer tada roditelji i djeca imaju kvalitetne informacije kako da poprave svoj rad, što je roditeljima posebno bitno, jer će znati kako da na ispravan način pomognu djeci oko izvršavanja domaćih zadataka. Rezultati pokazuju da postoje i roditelji koji nisu zadovoljni povratnom informacijom koja dolazi od strane učitelja, a tiče se domaće zadaće iz matematike. To nezadovoljstvo možda dolazi zbog neredovnog pregledanja domaće zadaće ili neadekvatne povratne informacije koja dolazi od strane učitelja i stvara problem između učitelja i roditelja. Domaća zadaća ponekad izaziva mnogo problema kod kuće između roditelja i djece. Roditelji koji nisu u mogućnosti da

odgovore na zahtjeve zadataka svoj negativan stav prenose na djecu, pa na kraju najviše budu oštećena djeca jer im to sve stvara averziju prema domaćoj zadaći iz matematike. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da domaća zadaća iz matematike ne izaziva stres i probleme kod kuće. Manji postotak roditelja njih 9,6 % su odgovorili da domaća zadaća izaziva stres i probleme kod kuće. Uzimajući u obzir populaciju na kojoj je vršeno istraživanje, a to su roditelji učenika u nižim razredima razredne nastave, ovo je pozitivan rezultat koji pokazuje da se još uvijek nisu pojavili veće teškoće oko izrade domaćih zadaća.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da većina roditelja misli da učenici razumiju šta trebaju raditi za domaću zadaću iz matematike, samo mali dio njih 4,8 % smatraju da to nije slučaj sa njihovom djecom, dok 27,9 % ispitanika neme određeno mišljenje o tome. U slučaju kada učenici zaista ne razumiju šta trebaju i kako raditi za domaću zadaću iz matematike, roditelji bi trebali kontaktirati učitelja da prilagodi zadatke i sa učenicima radi ono gradivo koje ne razumiju. Ovim djelimično potvrđujemo našu podhipotezu da učenici ponekad zaborave šta imaju za zadaću i često ne razumiju zahtjeve zadataka, pa stoga roditelji smatraju da se učitelji trebaju više posvetiti tim zadacima na času, nego oni kod kuće.

Na osnovu prethodnih rezultata istraživanja izveden je zaključak da je domaća zadaća iz matematike jako korisna za učenike radi cjelokupnog odgojno-obrazovnog procesa. Međutim, da li roditelji smatraju da je domaća zadaća njihovog djeteta korisna? Rezultati ovog istraživanja potvrđuju da roditelji smatraju da je domaća zadaća njihove djece zaista korisna i da i pomaže kod učenja. Manji broj roditelja, njih 14,4 % nisu mogli da zaumu svoj konačan stav pa su ostali neodređeni zauzimajući stav da se niti slažu, niti ne slažu. Roditelji moraju imati pozitivan stav prema domaćim zadacima iz matematike kako bi taj isti stav prenijeli na svoju djecu. Ako se roditelji nemarno odnose prema domaćim zadacima, tako će se ponašati i djeca. Zbog toga je jako bitno da roditelji imaju pozitivan stav prema domaćim zadacima i prema učiteljima.

Vjerovatno se roditelji često pitaju kako da što više pomognu svojoj djeci oko izvršavanja domaćih zadataka. To nije teško, radeći domaću zadaću kod kuće potrebno je da samo prate ono što njihovoj djeci stvara teškoće i da s njima razgovaraju. Ako tako rade onda nije teško zajedničkim radom sa djetetom i učiteljem prevazići nastale probleme. Rezultati istraživanja pokazuju da roditelji imaju volju i da smatraju da je jako bitno da razgovaraju sa svojom djecom o zadacima koje rade kod kuće. Karakteristično za djecu mlađeg školskog uzrasta je da ne mogu da se snalaze u udžbenicima i da često zaborave šta imaju za domaću zadaću. Međutim, rezultati istraživanja pokazuju da učenici nemaju problema oko pronalaska domaćih zadaća iz matematike u udžbeniku. Čak 80,8% roditelja smatra da njihovo dijete nema takvih problema.

Sistem našeg školovanja zahtijeva saradnju učitelja sa roditeljima, odnosno partnerski odnos kako bi učenici što bolje napredovali i usvojili nastavne sadržaje. Prema rezultatima istraživanja, roditelji se slažu (79,8%) sa ovom tvrdnjom da bi učitelji trebali na početku godine objasniti svim roditeljima na koji način da pomažu djeci oko domaćih zadataka iz matematike, jer se radi o matematici, koja zahtijeva više pažnje i strpljenja. Ukoliko roditelji pomažu djeci oko domaćih zadaća po istom principu kao i učitelj na času, vjerovatnoća da će se pojaviti problemi je znatno manja.

Uz pitanje da li učitelj roditeljima redovno daje povratnu informaciju kada dijete ne uradi domaću zadaću se veže i pitanje da li su roditelji zadovoljni tom povratnom informacijom

koja se tiče domaće zadaće iz matematike. Na pitanje da li učitelj redovno daje povratnu informaciju većina roditelja su rekli da se slažu s tim stavom, međutim rezultati istraživanja pokazuju da roditelji ipak nisu zadovoljni povratnom informacijom koja se tiče domaće zadaće iz matematike, taj stav je zauzelo čak 92,3 % ispitanih roditelja. Ovo je pokazatelj da učitelji trebaju više pažnje posvetiti povratnoj informaciji koja se tiče domaće zadaće iz matematike.

Govoreći o domaćoj zadaći zaključili smo da domaća zadaća pomaže učenicima da postanu samostalni, međutim važno je prepoznati granicu kada roditelji previše pomažu djeci i kada počinju za njih izvršavati njihove školske obaveze. Roditelji trebaju usmjeravati djecu da pravilno, tačno i na vrijeme završe svoje školske obaveze. Razumljivo je da kako djeca odrastaju da se mijenja i uloga roditelja. Nije isto biti roditelj djeteta koji kreće u prvi razred i djeteta koji pohađa treći razred osnovne škole. S tim u vezi, bilo je bitno ispitati mišljenje roditelja o načinu na koji pomažu djeci oko domaćih zadataka iz matematike. Tako 52,9 % ispitanih roditelja kažu da ne ostavljaju dijete da samo radi domaću zadaću i da im je potrebna njihova pomoć. Međutim, postoje i roditelji koji kažu da ostavljaju djecu da sama rade domaću zadaću i da im njihova pomoć nije potrebna. Bitno je uzeti u obzir i faktore poput različitog uzrasta učenika, jer nije zanemarljiva činjenica da učenici prvog razreda osnovne škole zaista trebaju pomoć roditelja i da ne mogu sami raditi svoju domaću zadaću iz matematike, dok ako učenici starijih razreda postaju samostalniji i mogu bez problema da shvate zahtjeve zadatka i sami završe svoju domaću zadaću iz matematike.

Produženi boravak u školama se pojavio kao pravi spas za roditelje koji su zauzeti, koji mnogo rade i kojima je pomoć oko odgoja i obrazovanja njihovog djeteta jako potrebna. U produženom boravku rade učitelji koji svakodnevno pripremaju različite aktivnosti i koje rade sa djecom sadržaje koje usvajaju na nastavi. Učitelji koje rade pomažu prilikom izrade domaćih zadataka, ali i kontrolišu rješenja. Rezultati istraživanja pokazuju da roditelji smatraju da u produženom boravku djeca imaju adekvatnu pomoć i da ta pomoć olakšava njihovu ulogu u izvršavanju domaćih zadataka iz matematike. Njih 20,2 % je odgovorilo da se niti slažu, niti ne slažu sa navedenom tvrdnjom. Takav stav može doći zbog nedovoljnog poznavanja rada produženog boravka ili jednostavno nezadovoljstva radom u produženom boravku. Bez obzira na produženi boravak učenici se vraćaju kući i sa svim njihovim problemima i nejasnoćama se opet bore roditelji, jer se djeca osjećaju dovoljno slobodno da roditeljima kažu sve ono što im nije jasno, što ne znaju i šta im je potrebno još detaljnije objasniti. Roditelji opet imaju glavnu ulogu koja nije ničim olakšana bez obzira na produženi boravak.

Tvrdnju: „Moje dijete u udžbeniku teško pronalazi domaću zadaću iz matematike koju mu učitelj u školi zada i često je i zaboravlja uraditi“ uporedili smo sa varijablom „Razred koji dijete pohađa“ (*Tabela 1*).

Tabela 1.

		Slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Ne slažem se	Uopšte se ne slažem
Razred koji dijete pohađa	Prvi	2	13	4	20
	Drugi	0	3	15	4
	Treći	0	2	41	0
Total		2	18	60	24

	Vrijednost	Stepenslobode	Signifikantnost (dvosmjerna)
Person-ov hi-kvadrat	63.067 ^a	6	.000

Hi – kvadratiznos $\chi^2 = 63.067$. Uz 6.stepen slobode, taj hi – kvadrat nije značajan jer je signifikantnost (p) jednaka 0.000 odnosno, $p = 0.000$. Roditelji djece koja pohađaju prvi, drugi ili treći razred imaju slično mišljenje tj. Većina njih smatra da njihova djeca ne zaboravljaju uraditi domaću zadaću.

Tvrdnju: „Ostavljam svoje dijete samo da završi domaću zadaću jer mu moja pomoć nije potrebna“ uporedili smo sa varijablom „Razred koji dijete pohađa“ (Tabela 2).

Tabela 2.

		Potpuno se slažem	Slažem se	Niti se slažem, niti se ne slažem	Ne slažem se	Uopšte se ne slažem
Razred koji dijete pohađa	Prvi	0	0	1	36	2
	Drugi	3	8	1	10	0
	Treći	7	17	12	7	0
Total		10	25	14	53	2

	Vrijednost	Stepenslobode	Signifikantnost (dvosmjerna)
Person-ov hi-kvadrat	59.0268 ^a	8	.000

Hi – kvadratiznos $\chi^2 = 59.268$. Uz 8.stepenslobode, taj hi – kvadrat nije značajan jer je signifikantnost (p) jednaka 0.000, odnosno, $p = 0.000$. Odnosno, roditelji djece koje pohađaju niže razrede razredne nastave imaju slična mišljenja tj. misle da je njihovoj djeci potrebna pomoć roditelja pri izradi domaće zadaće.

Zaključna razmatranja

Bez obzira sa koliko teškoća se susretali pri izradi domaćih zadaća učenici, učitelji, ali i roditelji, posebno je istaknuti da smo dokazali generalnu hipotezu da je domaća zadaća potrebna učenicima da bi se intelektualno razvijali i jačali svoje radne navike, te postajali samostalnjiji u izvršavanju svojih školskih obaveza.

Posebne hipoteze su dokazane i kroz skale stavova. Naime, kroz skalu stavova se moglo vidjeti da se učitelji slažu kao i roditelji da je domaća zadaća potrebna učenicima, da je redovno pregledaju i pružaju konkretne povratne informacije roditeljima, kako bi zajedničkim radom pomogli učenicima da redovno i na vrijeme rade domaću zadaću.

Učitelji trebaju nastavu prilagoditi individualnim sposobnostima svakog učenika, poticati učenike na aktivno i samostalno učenje, zainteresovati i motivisati ih za učenje matematike na različite načine. Nastavne sadržaje nuditi u kratkim, za usvajanje laganim koracima, često vršiti ponavljanje, vježbanje usvojenog gradiva te razvijati interes za matematiku kroz zanimljive zadatke koje će pripremati za domaću zadaću.

Roditelji shvataju da je domaća zadaća bitna za njihovu djecu i da trenutno nemaju većih poteškoća sa kojima se susreću. Roditelji su zadovoljni radom učitelja i misle da domaću zadaću nisu toliko obimne i kompleksne, čime smo opovrgnuli dio naše podhipoteze koja kaže da roditelji smatraju da su domaću zadaću kompleksne i obimne. Roditelji trebaju imati na umu

da oni mogu biti veliki poticaj za svoju djecu i trebali bi se truditi da svojim komentarima nikada ne umanjuju važnost učitelja odnosno domaće zadaće iz matematike. Neka istraživanja pokazuju da bi roditelji trebali ohrabriti učenike u vezi izrade domaćih zadataka, jer vrijeme uloženo na izradu domaće zadaće može dovesti do viših ocjena (Fehrmann, Keith, Reimers, 1987). Roditelji trebaju da budu aktivni i da zajedno sa svojim djetetom rade određene zadatke, u slučaju nekog problema, da to ne izbjegavaju, nego pokušaju naći neko rješenje, da razgovaraju sa svojom djecom, ohrabruju ih, prisustvuju nastavi matematike ukoliko je to potrebno, roditeljskim sastancima, uključuju djecu u porodične igre i slično.

Svako dijete je individua za sebe, ima različit nivo intelektualnih sposobnosti, te na svoj način razumije i usvaja matematičke sadržaje. Ako se svi potrudite: učitelji, roditelji, učenici i zanemare predrasude, učenje matematike će im ići s lahkocom i uživati će u tome, te će tako i lakše nalaziti rješenja za razne poteškoće i probleme koji se javljaju tokom izrade domaće zadaće iz matematike.

Literatura

1. Anderson, R. (2002). Reforming Science Teaching: What Research says about Inquiry. *Journal of Science Teacher Education*, 13(1), pp. 1-12.
2. Bikić, N., Burgić, Dž. Huskanović, A. (2017). *Matematička pismenost i primjeri zadatka iz PISA testova*, 10th RESEARCH/EXPERT CONFERENCE WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION QUALITY, Neum, Bosnia and Hercegovina, ISSN 1512-9268, pp. 403-408, 2017.
3. Burgić, Dž., Nesimović, S., Bogilović, A. (2017), Stavovi učitelja o ulozi i značaju domaće zadaće u nižim razredima osnovne škole. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Zenici, XIV/XV, pp. 387-404.
4. Bognar, L., Matijević, M. (2002), *Didaktika*, Zagreb, Školska knjiga.
5. Cooper, H., Valentine, Jeffrey C. (2001). Using Research to Answer Practical Questions About Homework. *Educational Psychologist*, 36:3, pp. 143-153, DOI: 10.1207/S15326985EP3603_1
6. Epstein, Joyce L. & Van Voorhis, F. (2001). More Than Minutes: Teachers' Roles in Designing Homework. *Educational Psychologist*, 36:3, 181-193, DOI: 10.1207/S15326985EP3603_4
7. Fehrmann, P.G., Keith, T.Z., Reimers T.M. (1987). Home Influence on School Learning: Direct and Indirect Effects of Parental Involvement on High School Grades. *The Journal of Educational Research*, 80:6, 330-337, DOI:10.1080/00220671.1987.10885778
8. Hrasnica, N., Babić, M., Topić, M. (2005). *Bosansko-engleski pojmovnik za edukatore*, Sarajevo.
9. Ignjatović, R. (1973). *Vaspitno – obrazovni rad u osnovnoj školi*, Sarajevo, Zavod za izdavanje udžbenika
10. Pjanić – Lipovača, K. (2014). *Opšta metodika matematičkog obrazovanja*, Bihać, Pedagoški fakultet
11. Potkonjak, N., Đorđević, J. (1989). *Pedagogija*, Beograd, Naučna knjiga
12. Potkonjak, N., Simleša, P. (1989). *Pedagoška enciklopedija*, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

13. Sokol, S. (2005). Svrha domaćih zadaća u osnovnoj školi. *Život i škola*, 13, 106-117, UDK 371.322.1
14. www.os-vnazor-pribislavec.skole.hr, Vodič za pisanje domaće zadaće. Pristupljeno 12.01. 2016. g.
15. www.osmaosnovnail.edu.ba, Kako pomoći djetetu u učenju i pisanju domaćih zadaća. Pristupljeno 12.01.2016. g.
16. <https://www.skolskiportal.hr/clanak/905-domacu-zadacu-ne-treba-ukinuti/>. Pristupljeno 13.01.2016.

PARENT'S OPINIONS ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF HOMEWORK IN LOWER CLASSES OF PRIMARY SCHOOL

Abstract

Homework assigns an unbreakable link between teachers, students and their parents. Thanks to homework, parents can see what their children are learning at school and students should develop responsibility and work habits while doing their homework. In the research which results are presented on this paper, opinions on the role and importance of homework in lower classes of primary school are examined. Also, this research sought to examine the parent's opinion on the planning, organization and evaluation of homework by teachers and how employed or unemployed parents participate in the development of homework with their children. There are many positive facts that in this context can justify the role and importance of domestic tasks.

Key words: homework, teachers, students and parents.